

יקיר אנגלנדר

יום אידם

בירושלים? כיצד אני יכול לצ' פות לכך, שפלסטינים ישתפו אתי פעולה על מנת לבנות עתיד שונה, כאשר מדי שנה, אנחנו, האנשים שחפצים בריבונות המוסר היהודי, איננו עושים מאומה כדי להגן עליהם?

בחדשים האחרונים פנינו נרעה סתת (מהמרכז הרפורמי לדת ומדינה) ואנוכי לאינספור ארגונים וחברי כנסת, במטרה לנסות וליצור קואליציה יהודית, שבשם התרבות והדת תעמוד ברובע המוסלמי ותמחה נגד הצועדים, בדיוק כפי שאבותי היו מצפים שרוב בני הקהילה הנוצרית יעשו בעבורם. שכן אלה אמנם לא השתתפו בהתעמרות בהם, אך גם לא נקפו אצבע כדי לייצר נרטיב נוצרי אחר לצערי, השיחות לא העלו מאומה, בעיקר בשל הפחד פן יפגעו אותם מתנחלים במוחים, ובשל העובדה שרבים מאתנו שבויים בתפישה שריבונות משמעה הפגנת כוח ולא שכנות טובה. יש שהתבטאו באופן ציני יותר ואמרו: "נו, שיסבלו יום אחד, יש לנו בעיות הרבה יותר קשות לפתור".

צעדת יום ירושלים ברו"בע המוסלמי מעידה, כי הריבונות היהודית אינה יכולה להתקיים אלא מתוך מחיקה של האחר. העם היהודי אינו רואה בריבונות אפשרות להתנהגות המבוססת על מוסר יהודי ואנושי, על אהבה וכבוד ועל האחריות המוטלת עלינו בשל מתנת הריבונות שקיבלנו. שתיקתה של החברה היהודית לנוכח הפגיעה באיסלאם מלמדת, כי לא הפנמנו את הדרישה המוסרית הטמונה בסיפורי הצדיקים, אלא רק החלפנו בין הדמויות.

ד"ר אנגלנדר הוא מנהל "מדיאלוג לעשייה" בארגון Kids4Peace International, ועמית מחקר במכון שלום הרטמן

מצעד הדגלים 2015. מדוע איננו נוקפים אצבע? צילום: אוליבייה פיטוס

כמו אבותי החסידים בחג המולד, כך בני הקהילה המוסלמית נצורים בבתיהם ביום ירושלים מאימת צעדת הריבון

למוסלמים. כמו אבותי החסידים, כך הקהילה המוסלמית בעיר העתיקה נצורה בבתיה עד יעבור זעם, אך בלבם הם לומדים את השיעור: זהו מה שהריבון היהודי "באמת" חושב עלינו, כפלסטינים וכמוסלמים. העובדה שמדובר רק במיעוט עוט אינה משנה, שהרי הריבון היהודי-הדמוקרטי מאפשר זאת ואינו מוחה.

כשבחרתי לעזוב את החברה החרדית ולשרת בצבא, הבטחתי לעצמי שהסיפור החסידי שלי ישתנה — לא אסכים עוד להתחבא בבית ולשתוק כאשר יהודים נפגעים. הבטחה זו היא שגורמת לי להודות יום יום על כך שיש לי מדינה יהודית משלי. אך אותו קול עצמו מתקומם בתוכי ושואל: כיצד זה שאני ובני עירי היהודים איננו נוקפים אצבע כדי למנוע יציאת סיפורים זהים, רק הפוכים, ביני לבין בני הקהילה המוסלמית

אלפים מבני הקהילה הציונית-הדתית לערוך ביום ירושלים מצעד ברובע המוסלמי שבעיר העתיקה. הרחובות הצרים של הרובע מתפקדים עים מצועדים, השוק המספק פרנסה לתושבים נסגר והתושבים נצורים בבתיהם. מטרת הצועדים היא להדגיש את הריבונות היהודית, על ידי כך שהם מזכירים למיעוט הפלסטיני מיהו השולט בשטח, ולא פחות חשוב מכך — מי אינו שולט. עשרות מבין הצועדים אינם מסתפקים בכך, ובשם היהדות שרים בקולי קולות גרסאות משלהם לפסוקים שונים כגון: "יִישְׂרָאֵל הַמְּסֻגָּד, יִיבְנֶה הַמִּקְדָּשׁ", "נָקַם אַחַת מִשְׁתֵּי עֵינַי מִפְּלִשְׁתִּים (פלסטינים)" ו"מוחמד מת". ואם גם בכך אין די, הם משתמשים ברגשות הדתיים כדי ללבות את זעמם ופוגעים בדרכם ברכוש פלסטיני.

השנה נערך המצעד ערב פתיחת חודש הרמאדן הקדוש

לפני כחודש חגגנו את יום העצמאות — את העובדה שלאחר אלפי שנים זכינו אנחנו, היהודים, בריבונות. ואילו היום אנחנו חוגגים את יום ירושלים, שמציין את החזרת השלטון היהודי לעיר, המסמלת בעבורנו את שיאה של הריבונות היהודית, של האפשרות להגשים את חלומות אבותינו.

כמי שבני משפחתי נרצחו בשואה וחוסר האמון היהודי העמוק באדם צרוב בו — קיומה של מדינה, שבה אני יכול לבחור כצד לחיות ולעצב את יהדותי, היא מעין נס שקשה לעתים לתפוש את גודלו. במקביל, קיומה של ריבונות יהודית מטיל עלי ועל הקהילה היהודית בישראל אחריות כבדה, שכן הריבונות שלנו כרוכה בשייטת על אוכלוסייה שאין לה ריבונות משל עצמה.

הזהות האישית שלי עוצבה בקהילה החסידית בבני ברק, על ברכי הסיפורים שמועברים מדור לדור. חלק לא קטן מהסיפורים הללו עוסק במעריך היחסים הביניים ששרר בין הקהילה היהודית במזרח אירופה לבין הרוב הנוצרי הריבון. הם מתארים את חג הפסחא וחג המולד ("ימי אידם"), שבהם בני הקהילה היהודית לא העזו לצאת מבתיהם, משום שצו עיריים נוצרים נהגו לצעוד ברחובות העיר, לקלל יהודים ולהכות בכל מי מהם שנקרה על דרכם. גם אם האירוע הזה התרחש פעם-פעמיים בשנה, ובשאר הימים שררו יחסים סבירים בין בני הקהילה היהודית לנוצרים, כולל יחסי מסחר — הרי שבעבור החסידים יום הקרבנבל השנתי הזה היה הוכחה למה שהגויים "באמת" חושבים על היהודים. בשנים האחרונות נוהגים